

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, доктора медичних наук, професора, професор ЗВО кафедри анестезіології, інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів ВНМУ ім. М. І. Пирогова **Дмитрієва Дмитра Валерійовича** на дисертаційну роботу здобувачки кафедри анестезіології, інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів ВНМУ ім. М. І. Пирогова **Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова Суходолі Людмили Іванівни** на тему: **«Вплив однобічної вагосимпатичної блокади на перебіг анестезії та оперативних втручань в плановій торакальній хірургії»**, представлену до захисту в разову раду ДФ 05.600.179, створену згідно до наказу ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова № 95 від 29 травня 2026 року на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М. І. Пирогова протокол № 11 від 28 травня 2026 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

1. Ступінь актуальності обраної теми.

Хірургічні торакальні втручання, особливо ті з них, що супроводжуються препаруванням кореня легені та органів середостіння, масивною редукцією легеневої паренхіми, тривалою однолегеневою примусовою вентиляцією, належать до найагресивніших з точки зору присутності різноманітних травматичних впливів на системи життєзабезпечення пацієнта та найскладніших з позицій анестезіологічного забезпечення і периопераційного менеджменту. Сучасні тенденції на урізноманітнення спектру внутрішньо-грудних операцій, особливо реконструктивного і щадного типу, їх високу технологічність, істотне розширення кола пацієнтів за рахунок осіб похилого віку, з наявними та потенційними функціональними порушеннями і серйозними коморбідними станами, вимагають раціонального застосування різноманітних складників

багатокомпонентної анестезії, в тому числі – методів регіонарного блоку патологічної імпульсації. Вищевказане свідчить про актуальність теми дисертації «Вплив однобічної вагосимпатичної блокади на перебіг анестезії та оперативних втручань в плановій торакальній хірургії», основним завданням якої є підвищення якості периопераційного знеболення за рахунок комбінованого застосування однобічної ваго-симпатичної блокади з іншими видами анестезії.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертаційне дослідження Суходолі Людмили Іванівни спроектоване і реалізоване методологічно грамотно, на належному науковому рівні. Вивчення сучасного стану проблеми та окреслення її невирішених аспектів проведені з урахуванням аналізу 96 англомовних та 2 україномовного джерела. Чітко сформульована мета, з неї логічно випливають завдання дослідження. У відповідності до поставлених завдань, обрані адекватні методи дослідження: клінічні і параклінічні (загально-лабораторні, біохімічні, імунологічні, інструментальні методи функціональної і променевої діагностики), морфологічні, альгезіометричні. Вдалим є вибір рівня кортизолу як маркера рівня стресу з огляду на релевантність цього показника в умовах можливого інтраопераційного застосування катехоламінів. Викликає запитання суть заявлених у вступі хірургічних методів дослідження. Загальне число пацієнтів (100), спосіб їх групування та представництво в групах контролю і спостереження, математично-статистичне опрацювання результатів з використанням адекватних методик дозволяють робити узагальнення на належному науковому рівні, який відповідає вимогам до медичних досліджень.

За темою роботи опубліковано 10 публікацій: з них 6 статей (3 статті у фахових виданнях України, 3 – у закордонних виданнях), 2 тез доповідей, 1 свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір та 1 патент на корисну модель.

Наукове дослідження спроектоване і виконане у відповідності до норм вітчизняного та міжнародного законодавства з біоетики, що засвідчено висновком Комітету з біоетики ВНМУ ім. М.І.Пирогова (протокол № 7 від 26 березня 2026).

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

В роботі вперше вивчено різновекторний вплив ваго-симпатичної блокади на перебіг багатокomпонентного наркозу при радикальних операціях на легенях: як ізольовано, так і в порівнянні з іншим регіонарним способом знеболення, а саме високим епідуральним блоком.

Вперше виявлено залежність між вмістом кортизолу в плазмі крові й інтенсивністю післяопераційного болю за візуально-аналоговою шкалою, при цьому показники досліджувались у різних групах пацієнтів відповідно до застосованої анестезії.

Вперше обґрунтовано вибір та об'єм інфузійної підтримки, а також режими післяопераційного знеболення неопіоїдними анальгетиками у хворих після резекцій легень, проведених під наркозом, потенційованим однобічною ваго-симпатичною блокадою.

Заслуговують уваги технічні рішення, за якими отримані свідоцтво на реєстрацію авторського права та патент на корисну модель, зокрема, з позицій практичної реалізації пролонгованого блокувального впливу на рефлексогенні зони кореня легені в поєднанні з високим ваго-симпатичним блоком.

Результати дисертаційного дослідження викладені в опублікованих наукових працях, обговорені на науково-практичних конференціях, засіданнях кафедри хірургії з курсом основ стоматології ФПО ВНМУ ім. М.І.Пирогова. В публікаціях висвітлені принципи формування груп пацієнтів, застосовані пристрої та методики, основні етапи та результати дослідження. В одній з робіт (див. <https://www.scholasticopenaccess.org/SCMS/SCMS-02->

[0060.pdf](#)) показана роль методик доповнення багатокomпонентного наркозу регіонарними блокадами (зокрема, високою епідуральною та ваго симпатичною) в попередженні пост-торакотомного синдрому після відкритих втручань на легенях, що створює передумови для подальших досліджень в цьому напрямі й ілюструє перспективність обраної теми.

4. Наукова обґрунтованість та відповідність темі дисертації отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Результати, отримані дисертанткою в процесі дослідження, а також сформульовані нею положення повністю співзвучні з темою роботи. Їх наукова обґрунтованість забезпечується поєднанням теоретичного пошуку з достатнім за об'ємом клінічним дослідженням, врахуванням саме тих показників, які найбільше характеризують периопераційний процес і найбільше впливають на розв'язання наукової задачі; використанням підтверджених сучасною клінічною практикою технологій анестезіологічного забезпечення, достовірних показників контролю, в тому числі апаратних і лабораторних, а також адекватними статистично-математичними обрахунками.

Потрібно визнати, що авторці доводилось стикатись з ситуаціями, коли досліджувані параметри перебували в залежності не лише від застосованого знеболення, а й від цілого ряду об'єктивних і суб'єктивних хірургічних і конституційних факторів: об'єму резекції легеневої паренхіми, способу обробки судин, бронха і паренхіматозного містка, можливими труднощами при їх препаруванні, величиною та інтенсивністю крововтрати, еластичності легеневої тканини тощо. Очевидно, дець така природа досить низького, як на стандартний багатокomпонентний наркоз з ШВЛ, показника насичення крові киснем на рівні $84,1 \pm 4,4\%$ у відібраних пацієнтів працездатного віку, без серйозної коморбідності в Групі 1.

Як досвідчений клініцист, дисертантка не намагається абсолютизувати факту перебування гемодинамічних показників та дихальних об'ємів у

пацієнтів Групи 3 в нормальних межах під час власне операції (відображено в Табл. 3.1 і на Рис. 3.4, 3.5, 3.7). Навпаки, ретельне вивчення післяопераційного періоду виявило прояви дихальної та серцево-судинної недостатності загалом у 10 хворих з 35, при цьому доведено позитивний вплив цілеспрямованої інфузійної терапії на зменшення частоти ускладнень з 37,5% до 21,1% ($p < 0,05$) (проілюстровано на Рис. 5.2).

Ще одним явищем з багатофакторними передумовами виступають зазначені в Розділі 5 інфекційні ускладнення з боку операційної рани. В цілому звертає на себе увагу немалий, як на планову хірургію, де близько половини втручань склали атипові резекції, їх відсоток (загалом 8 з 35, або 22,85%). Очевидно, для повної картини варто розуміти видовий склад та кількісні характеристики збудників, рівень виконання в стаціонарі вимог наказу МОЗ України від 17.05.2022 № 822 «Про затвердження Стандарту «Парентеральна периопераційна антибіотикопрофілактика»» та стандартних операційних процедур інфекційного контролю. Зрештою, все вкупі це може скласти матеріал для окремого пошуку, тому дисертантка цілком раціонально не винесла міркувань з приводу інфекційних ранових ускладнень в підсумкову частину дисертації.

Висновки дисертаційної роботи ретельно і грамотно сформульовані, вони зроблені на основі отриманих результатів, логічно впливають з поставлених завдань і засвідчують досягнення мети дослідження.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

В процесі проектування, виконання і оформлення дисертаційної роботи авторка показує досягнення поставленої мети та виконання запланованих завдань шляхом отримання нових наукових результатів внаслідок застосування релевантних прийомів. Чітко простежується коректна, науково обґрунтована літературним пошуком постановка проблеми дослідження, яка дозволяє одержати дані, що містять певну новизну та практичну цінність. Це стосується виокремлення з досить значного спектру регіонарних способів

знеболення власне ваго-симпатичної блокади як доповнення до мультимодальної загальної анестезії. Позитивно сприймається теоретичне обґрунтування внутрішніх механізмів блоkad через зниження стресогенних впливів, що ілюструється динамікою вмісту кортизолу в плазмі (Розділ 4). Наведені теоретичні міркування вдало використані для аналізу практичних даних. Так само методологічно обґрунтованим є проведений в Розділі 5 трансфер від концепції раціонального режиму управління рідиною як елемента протоколів прискореної реабілітації після операції (Enhanced Recovery After Surgery, ERAS) до розробки апробованого на практиці алгоритму цілеспрямованої інфузійної терапії під час проведення торакальних операцій в умовах багатокomпонентного наркозу з потенціюванням іпсілатеральною ваго-симпатичною блокадою.

Загалом робота демонструє реалізований перехід від вивчення окремих характеристик (фізіологічні і біохімічні параметри) до формування цілісного бачення об'єкта дослідження, таким чином забезпечується завершеність і цілісність наукового процесу.

Для власне рукопису властиві загалом достатня чіткість і послідовність викладу матеріалу, переконливість аргументації, стислість і точність формулювань, уникнення неоднозначних тлумачень. На думку рецензента, більш детально варто було б викласти практичні рекомендації, з огляду на важливість дослідження для клінічної діяльності.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Теоретичне значення результатів дисертаційного дослідження Л.І. Суходолі полягає в доповненні знань про вплив регіонарних способів знеболення, зокрема, високої епідуральної і ваго-симпатичної блоkad на перебіг багатокomпонентного наркозу з примусовою вентиляцією легень під час планових торакальних операцій, а також на післяопераційне відновлення пацієнтів. Особливої уваги з позиції еволюції вчення про природу стресових реакцій заслуговує вивчення кореляцій між фізіологічними показниками та рівнем кортизолу плазми в оперованих пацієнтів на фоні застосованих

методик. Як з теоретичної, так і з практичної точок зору важливим є внесок дисертантки в удосконалення схеми цілеспрямованої інфузійної терапії як складової протоколів ERAS.

Результати роботи впроваджені в роботу відділення анестезіології КНП «Хмельницька обласна лікарня», використовуються в лекційному курсі кафедри хірургії з курсом основ стоматології ФПО Вінницького національного медичного університету ім.. М.І. Пирогова.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дослідження доцільно використовувати в навчальній та науковій діяльності кафедр анестезіології і хірургії в ЗВО медичного профілю при викладанні предмета здобувачам на освітніх програмах другого і третього рівнів, а також інтернам, практичним лікарям в післядипломній освіті.

Впровадження комбінованого застосування однобічної вагосимпатичної блокади з іншими видами анестезії в діяльність спеціалізованих лікувальних закладів здатне покращити результати хірургічного лікування пацієнтів, що підлягають радикальним операціям на легенях, за рахунок зменшення частоти периопераційних ускладнень та прискорення реабілітації після втручань.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності. Робота виконана з дотриманням принципів доброчесного провадження наукової діяльності. Контроль на присутність текстових збігів проведено з використанням програми «Strikeplagiarism.com» рівень оригінальності склав 91,35%. Також не виявлено ознак фабрикивання, фальсифікацій чи будь-яких інших порушень академічної доброчесності.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота Суходолі Людмили Іванівни на тему: «Вплив однобічної вагосимпатичної блокади на перебіг анестезії та оперативних втручань в плановій торакальній хірургії», подана на здобуття ступеня

доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною науковою працею, що містить оригінальні наукові положення та результати, які розв'язують важливе науково-практичне завдання щодо теоретичного узагальнення та наукового обґрунтування доцільності комбінованого застосування однобічної ваго-симпатичної блокади з іншими видами анестезії. За актуальністю, науковою новизною, обґрунтованістю основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним і практичним значенням, дисертація повною мірою відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії №44 від 12 січня 2022 р. (із змінами і доповненнями, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, від 19 травня 2023 року № 502 та від 3 травня 2024 року № 507) та оформлена відповідно до наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор Суходоля Людмила Іванівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент

доктор медичних наук, професор,
професор ЗВО кафедри анестезіології,
інтенсивної терапії та
медицини невідкладних станів
ВНМУ ім. М.І.Пирогова

Дмитро ДМИТРІЄВ